

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Факультет педагогіки та психології
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри

Г. І. Слосанська

«9»

вересня 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
ЛОГОПЕДІЯ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Педагогіка / Освіта (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	016 Спеціальна освіта (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	Логопедія (найменування освітньої програми)
Мова навчання	українська

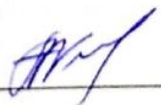
2024/2025 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Логопедія» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Логопедія» спеціальності 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта.

Розробник: *Рібуун Юлія Валентинівна* – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Робочу програму навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка – протокол № 2 від 9 вересня 2024 р.

Завідувач кафедри

Г. І. Слосанська

1. Опис навчальної дисципліни

Освітня програма	Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта
Ступінь вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	основна
Мова навчання	українська
Курс	IV
Семестр	1, 2
Кількість змістових модулів	2
Форма підсумкового контролю	залік, екзамен
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	10
Загальна кількість годин	300
Лекційні заняття (год.)	стаціонар – 40 год., заочна форма – 20 год.
Лабораторні заняття (год.)	стаціонар – 40 год., заочна форма – 20 год.
Семінарські заняття (год.)	стаціонар – 40 год., заочна форма – 20 год.
Самостійна робота студента (год.)	стаціонар – 180 год., заочна форма – 240 год.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання – 40 % до 60 %;
- для заочної форми навчання – 18 % до 82 %.

Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Логопедія» є:

– надання здобувачам освіти сучасних науково-теоретичних знань щодо категорії дітей з особливостями різних складових мовленнєвої діяльності на рівні усного та писемного мовлення;

– відпрацювання навчально-методичних навичок логопсиходіагностичної та логокорекційної роботи з дітьми з функціонально-мовленнєвими труднощами.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Логопедія» у ході вивчення навчальної дисципліни «Логопедія» у студентів необхідно сформулювати **загальні (З) і фахові (Ф) (спеціальні) компетентності**, а саме:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 8. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК 1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами

ФК 2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

ФК 3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

ФК 4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

ФК 5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

ФК 6. Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами.

ФК 7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

ФК 8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

ФК 11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

ФК 13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

ФК 15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

ФК 18. Здатність розуміти, визначати та узгоджувати потенціал педагогічного впливу батьків, шкільного колективу, соціокультурного середовища для реалізації завдань спеціальної та інклюзивної освіти.

Вивчення навчальної дисципліни «Логопедія» забезпечує досягнення здобувачами таких **програмних результатів навчання (ПРН):**

ПРН 1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН 3. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

ПРН 4. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

ПРН 5. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

ПРН 7. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

ПРН 8. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

ПРН 9. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

ПРН 11. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

ПРН 12. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН 15. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

ПРН 16. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

ПРН 17. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

ПРН 18. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації

2. Програма навчальної дисципліни

2.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Заїкання

Тема 1.1. Загальна характеристика заїкання

Історія вчення про заїкання. Клініко-фізіологічна характеристика заїкання. Класифікації заїкання: вітчизняний і зарубіжний досвід.

Тема 1.2. Особливості особистості особи із заїканням. Обстеження осіб із заїканням

Психологічні особливості дітей із заїканням. Збір анамнестичних даних. Обстеження стану мовлення та праксису дітей і підлітків із заїканням. «Мовленнєвий статус». Психолого-педагогічний висновок

Тема 1.3. Система психолого-педагогічної роботи при заїканні.

Профілактика заїкання

Комплекс лікувально-педагогічних заходів (лікувально-оздоровчий та корекційно-виховний напрями). Методики логопедичної роботи із дітьми дошкільного віку. Методики подолання заїкання в учнів, підлітків та дорослих. Напрями профілактики заїкання у дітей та дорослих.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема

Тема 2.1. Поняття ЗНМ. Рівні мовленнєвого розвитку

Причини виникнення загального недорозвитку мовлення у дітей. Клінічна класифікація ЗНМ. Рівні мовленнєвого розвитку. Особливості мовленнєвого та пізнавального розвитку у дітей із ЗНМ. Пропедевтика виникнення порушень.

Тема 2.2. Діагностична робота при ЗНМ

Прийоми і методи вивчення особливостей розвитку дітей із ЗНМ. Процеси і функції пізнавальної діяльності та симптоми, які вказують на стан їх сформованості чи несформованості. Кореляція між причинами і специфікою недорозвитку граматичного і лексичного складників мовлення у дітей з ЗНМ. Обстеження загального мовленнєвого та пізнавального розвитку. Діагностика комунікативного компонента мовленнєвої діяльності у дітей із ЗНМ.

Тема 2.3. Корекційно-логопедична робота з дітьми з ЗНМ

Специфіка корекційної роботи з дітьми, які мають ЗНМ – 1-ий, 2-ий, 3-ий рівні мовленнєвого розвитку. Особливості організації логопедичної роботи в групах компенсуючого типу для дітей з порушеннями мовлення, інклюзивних групах.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Затримка мовленнєвого розвитку у дітей переддошкільного віку

Тема 3.1. Структура труднощів при затримці мовленнєвого розвитку

Мовленнєвий розвиток дітей раннього віку. Психофізіологічні механізми опанування мовленнєвою функцією. Сучасні погляди у розгляді дефініції «затримка мовленнєвого розвитку»: вітчизняний та зарубіжний досвід. Етіологія труднощів мовленнєвого розвитку у дітей до трьох років. Симптоматика затримки мовленнєвого розвитку. Особливості пізнавального, сенсорного та рухового розвитку дітей раннього віку.

Тема 3.2. Розвиток лексичної та граматичної складників мовлення в онтогенезі

Тезаурус понять «лексика», «лексема», «лексичний складник мовлення». Лексичний складник мовлення як відкрита мовна система. Психологічні механізми розвитку лексичного складника мовлення за умов типового розвитку. Нормативні показники та критерії оцінки стану сформованості лексичного складника мовлення. Лінгводидактичний і психолінгвістичний підходи до вивчення лексичного складника мовлення дитини. Діагностичний інструментарій для вивчення лексичного складника мовлення дітей за умов онто- та дизонтогенезу.

Тема 3.3. Симптоматика ЗМР. Особливості комплексного обстеження дітей раннього віку

Особливості обстеження дітей раннього віку. Роль фахівців команди психолого-педагогічного супроводу в комплексній оцінці розвитку дитини раннього віку. Структура логопедичного обстеження: збір анамнестичних даних, особливості формування психомоторних функцій, перебігу домовленнєвого та раннього мовленнєвого розвитку, дослідження психомовленнєвої діяльності, медичні відомості.

Тема 3.4. Організація корекційної роботи з дітьми зі ЗМР

Специфіка планування та організації корекційно-розвивальної роботи з дітьми раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку. Напрями логопедичної роботи. Роль сім'ї в процесі логопедичного впливу на дітей раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку. Логопедичні інтерактивні та ІКТ-технології в роботі з дітьми раннього віку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Алалія

Тема 4.1. Поняття про алалію. Етіологія і патогенез алалії. Класифікація алалій.

Слухова та вербальна агнозія

Загальна характеристика алалії, причини її виникнення. Форми алалій. Клінічна картина алалії. Супутня симптоматика алалій. Особливості лікування і логопедичної корекції. Моторна алалія: особливості мовленнєвої та когнітивної сфер. Сенсорна алалія: стан мовленнєвої та пізнавальної функцій

Тема 4.2. Зміст та методика психолого-логопедичного обстеження дітей з алалією

Аналіз програмно-методичного забезпечення логопедичної роботи з дітьми та дорослими які мають тяжкі розлади мовлення. Структура і зміст методики комплексного психолого-педагогічного обстеження осіб з порушеннями мовленнєвого розвитку. Аналіз логопсиходіагностичного обстеження дітей і дорослих

Тема 4.3. Логопедична робота з подолання моторної та сенсорної алалії

Система корекційної роботи при моторній алалії. Основні завдання та напрями, зміст корекційної роботи з дітьми з алалією. Система корекційної роботи при сенсорній алалії. Знати основні завдання та напрями корекційної роботи. Знати зміст роботи з корекції мовленнєвих порушень та розвитку мовлення

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.

Дизартричні порушення

Тема 5.1. Дизартрія. Поняття про дизартричні порушення

Суть та прояви дизартрії. Класифікації дизартричних порушень: вітчизняний і зарубіжний досвід. Основні дизартричні синдроми. Характеристика пізнавальної діяльності дітей з дизартричними порушеннями.

Тема 5.2. Особливості розвитку дітей з дизартричними порушеннями. Обстеження дітей з дизартричними порушеннями. Дизартрія у дорослих

Мета, основні критерії, прийоми ранньої діагностики дизартрії. Вивчення стану рухової, мовленнєвої, пізнавальної сфер. Диференційна діагностика дизартрій. Діагностика стертих (або мінімальних) проявів псевдобульбарної дизартрії. Причини та особливості діагностики дизартрій у дорослих.

Тема 5.3. Система абілітаційної та реабілітаційної роботи з дітьми та дорослими з дизартрією

Мета, етапи та напрями корекційної роботи. Корекція локомоторних, артикуляційних практичних, голосової і дихальної функцій. Корекція основних складників мовленнєвої діяльності. Схема проведення логопедичних занять з дітьми з дизартричними порушеннями. Зміст логопедичної роботи з усунення стертих форм псевдобульбарної дизартрії.

Тема 5.4. Диспраксія

Мета обстеження, основні критерії та прийоми логопсиходіагностики диспраксії. Особливості корекції диспраксії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.

Афазія

Тема 6.1. Афазія. Поняття про афатичні порушення

Поняття афазії. Історія афазіології. Класифікація афазій. Порушення розуміння, експресивного усного та писемного мовлення, навичок лічби, читання та письма при різних формах афазії.

Тема 6.3. Система логопедичної, відновлювальної психолого-педагогічної та реабілітаційної роботи з дітьми та дорослими з афазією

Афазія у дітей і дорослих. Специфіка медико-психолого-педагогічного впливу. Відновлювальна корекційно-педагогічна робота при різних формах афазій.

2.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с	лаб	с.р.		л	с	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1. Заїкання										
Тема 1. Загальна характеристика заїкання	6	2	2	2	-	11	1	-		10
Тема 2. Особливості особистості особи із заїканням. Обстеження осіб із заїканням	16	2	2	2	10	15	1	2	2	10
Тема 3. Система психолого-	26	2	2	2	20	23	1	2	-	20

педагогічної роботи при заїканні. Профілактика заїкання										
Змістовий модуль 2. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема										
Тема 1. Поняття ЗНМ. Рівні мовленнєвого розвитку	6	2	2	2	-	11	1	-	-	10
Тема 2. Діагностична робота при ЗНМ	16	2	2	2	10	13	1	-	2	10
Тема 3. Корекційно-логопедична робота з дітьми з ЗНМ	16	2	2	2	10	15	1	2	2	10
Змістовий модуль 3. Затримка мовленнєвого розвитку у дітей переддошкільного віку										
Тема 1. Структура труднощів при затримці мовленнєвого розвитку	6	2	2	2	-	11	1	-	-	10
Тема 2. Розвиток лексичної та граматичної складників мовлення в онтогенезі	16	2	2	2	10	13	1	2	-	10
Тема 3. Симптоматика ЗМР. Особливості комплексного обстеження дітей раннього віку	22	2	2	2	16	19	1	-	2	16
Тема 4. Організація корекційної роботи з дітьми зі ЗМР	20	2	2	2	14	19	1	2	2	14
Разом за семестр	150	20	20	20	90	150	10	10	10	120
Змістовий модуль 4. Алалія										
Тема 1. Поняття про алалію. Етіологія і патогенез алалії. Класифікація алалій. Слухова	6	2	2	2	-	11	1	-	-	20

та вербальна агнозія										
Тема 2. Зміст та методика психолого- логопедичного обстеження дітей з алалією	40	2	2	4	32	37	1	2	2	22
Тема 3. Логопе- дична робота з подолання моторної та сенсорної алалії	6	2	4	2	-	13	1	-	2	10
<i>Змістовий модуль 5. Дизартричні порушення</i>										
Тема 1. Дизар- трія. Поняття про дизартричні порушення	6	2	2	2		11	1	-	-	10
Тема 2. Особли- вості розвитку дітей з дизартричними порушеннями. Обстеження дітей з дизартричними порушеннями. Дизартрія у дорослих	22	2	2	4	14	19	1	2	2	14
Тема 3. Система абілітаційної та реабілітаційної роботи з дітьми та дорослими з дизартрією	20	2	2	2	14	19	1	2	2	14
Тема 4. Дисп- раксія	4	2	2	-	-	6	1	-	-	10
<i>Змістовий модуль 6. Афазія</i>										
Тема 1. Афазія. Поняття про афатичні порушення	14	2	2	-	10	8	1	2	-	10
Тема 2. Система логопедичної, відновлювально ї психолого- педагогічної та реабілітаційної роботи з дітьми та дорослими з афазією	32	4	4	4	20	26	2	2	2	20
Разом за семестр	150	20	20	20	90	150	10	10	10	120

Всього	300	40	20	20	180	300	20	20	10	240
--------	-----	----	----	----	-----	-----	----	----	----	-----

2.3. Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Заїкання. Логопсихосинергетичний портрет дитини із заїканням.	2	1
2.	Заїкання. Діагностичний інструментарій різних форм заїкання	2	1
3.	Заїкання. Медико-психолого-педагогічний супровід дітей і підлітків із заїканням	2	1
4.	Загальний недорозвиток мовлення. Рівні мовленнєвого розвитку при ЗНМ	2	1
5.	Загальний недорозвиток мовлення. Психолінгвістичне вивчення	2	1
6.	Загальний недорозвиток мовлення. Логопедична корекційна робота	2	1
7.	Затримка мовленнєвого розвитку. Види ЗМР	2	1
8.	Затримка мовленнєвого розвитку. Специфіка лексичного та граматичного складників	2	1
9.	Затримка мовленнєвого розвитку. Комплексна діагностика	2	1
10.	Затримка мовленнєвого розвитку. Ранній психолого-педагогічний супровід	2	1
11.	Алалії. Психолінгвістичні механізми мовленнєвої діяльності	2	1
12.	Алалії. Психолого-педагогічні аспекти вивчення різних форм алалії	2	1
13.	Алалії. Корекційна робота з подолання алалій у дітей різних вікових груп	2	1
14.	Дизартрії. Аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду	2	1
15.	Дизартрії. Діагностичне вивчення різних форм	2	1
16.	Дизартрії. Логопедична корекційно-розвивальна робота	2	1
17.	Диспраксії. Діагностика та компенсація	2	1
18.	Афазії. Історичний екскурс до афазіології	2	1
19.	Афазії. Афазії у дітей та дорослих	4	2
Всього годин		40	40

2.4. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Заїкання. Заїколог. Заїкологія. Вітчизняні та зарубіжні джерела вивчення проблеми	2	2
2.	Заїкання. Форми заїкання: аналіз причин і різних наукових поглядів	2	2

3.	Заїкання. Поліструктурність порушення. Не межі наук: логопедія, неврологія, педіатрія, психологія, психотерапія	2	-
4.	Загальний недорозвиток мовлення. Історія вивчення	2	-
5.	Загальний недорозвиток мовлення. Клінічний та психолого-педагогічний аспекти	2	-
6.	Загальний недорозвиток мовлення. Сучасні технології подолання	2	2
7.	Затримка мовленнєвого розвитку. Причини виникнення	2	-
8.	Затримка мовленнєвого розвитку. Медичні та освітні заклади на допомогу подолання ЗМР у дітей	4	2
9.	Затримка мовленнєвого розвитку. Батьківський всеобуч	2	2
10.	Алалія. Форми алалій. Порівняльна характеристика	2	-
11.	Алалія. Особливості психомовленнєвої діяльності за різних форм алалій	2	-
12.	Алалія. Диференційований логопсиходіагностичний інструментарій	4	2
13.	Дизартрія. Зв'язок неврології та логопедії	2	-
14.	Дизартрія. Диференційна діагностика основних форм	2	2
15.	Дизартрія. Врахування індивідуальних особливостей під час логокорекційного впливу	4	2
16.	Афазія. Афазіологія. Вітчизняний і зарубіжний досвід	4	4
Всього годин		40	40

2.5. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Заїкання. Медичний, педагогічний, психологічний аспекти	2	-
2.	Заїкання. Мовленнєва та немовленнєва симптоматика дітей з різними формами заїкання	2	-
3.	Заїкання. Діагностичний інструментарій для вивчення психомовленнєвої діяльності дітей із заїканням	2	2
4.	Загальний недорозвиток мовлення. Контингент логопедичних груп для дітей із ЗНМ	2	-
5.	Загальний недорозвиток мовлення. Методики обстеження	2	2
6.	Загальний недорозвиток мовлення. Нерізко виражений загальний недорозвиток мовлення у дітей	2	2
7.	Затримка мовленнєвого розвитку. Психолого-педагогічна характеристика дітей в умовах мовленнєвого дизонтогенезу	2	-
8.	Затримка мовленнєвого розвитку. Диференційна діагностика затримок мовленнєвого розвитку у дітей	4	2
9.	Затримка мовленнєвого розвитку. Медичний, психологічний, педагогічний аспекти	2	-
10.	Затримка мовленнєвого розвитку. Комплексний підхід до подолання	2	2
11.	Алалія. Анатомо-фізіологічний аспект вивчення дітей з алалією	2	-

12.	Алалія. Мовленнєва та немовленнєва симптоматика дітей з різними формами алалії	4	2
13.	Алалія. Логопсиходіагностичні методики обстеження дітей з алалією	2	2
14.	Дизартрія. Порушення оптико-просторових уявлень як один з проявів дизартричних розладів	2	-
15.	Дизартрія Основні операції у клінічній картині дизартричних порушень	4	2
16.	Дизартрія. Аналіз писемної продукції учнів як засіб діагностики дизартричних розладів	4	2
17.	Афазія. Питання виникнення та подолання афазій в умовах воєнного часу	2	2
Всього годин		40	40

2.6. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	Діагностичний інструментарій для вивчення дітей із заїканням <i>Завдання:</i> розробити мовленнєву картку для обстеження зазначеної категорії дітей	10	20
2.	Корекційна робота з подолання заїкання у осіб різних вікових груп <i>Завдання:</i> проаналізувати літературні джерела з теми, зробити конспект одного з них	10	15
3.	Логопедична робота з особами, які мають заїкання <i>Завдання:</i> підібрати дидактичні (словесні, рухливі тощо) ігри та вправи з розвитку різних складових мовленнєвої діяльності осіб із заїканням (вікова група, форма заїкання – на вибір)	10	15
4.	Сучасні підходи до діагностики та подолання загального недорозвитку мовлення у дітей <i>Завдання:</i> розробити конспект заняття для корекції ЗНМ у дошкільників (рівень мовленнєвого розвитку, вікова група – на вибір)	10	15
5.	Пропедевтика виникнення загального недорозвитку мовлення у дошкільників <i>Завдання:</i> представити поради для батьків дошкільників з метою попередження виникнення ЗНМ (форма довільна)	10	15
6.	Затримки мовленнєвого розвитку у дітей. <i>Завдання:</i> оформити діагностичну карту психомовленнєвого обстеження для дітей переддошкільного віку	10	20
7.	Комплексне подолання затримки мовленнєвого розвитку. <i>Завдання:</i> дібрати матеріал для батьківського куточка групи закладу дошкільної освіти	16	15
8.	Психолінгвістичні механізми мовленнєвої діяльності <i>Завдання:</i> розробити таблицю «Загально-функціональні та специфічні мовленнєві механізми мовленнєвої діяльності»	14	15
9.	Психолого-педагогічні аспекти вивчення різних форм алалії	16	20

	<i>Завдання:</i> визначити критерії диференційної діагностики алалій від ін. порушень психофізичного розвитку (у формі таблиці)		
10.	Психолого-педагогічні аспекти вивчення різних форм алалії <i>Завдання:</i> підібрати ілюстративний та мовленнєвий матеріал для логопсиходіагностичного обстеження, охарактеризувати його зміст та специфіку використання	16	22
11.	Психофізіологічна структура дизартричних розладів. <i>Завдання:</i> проаналізувати літературні джерела, зробити конспект одного з них	14	20
12.	Дизартрія як медико-психолого-педагогічна проблема. <i>Завдання:</i> підготувати виступ «Медичний або логопедичний вплив: «за» і «проти»	14	23
13.	Афазії у дітей та дорослих <i>Завдання:</i> підготувати реферат (виступ) «З історії афазіології» (на власний вибір)	10	10
14.	Афазії у дітей та дорослих <i>Завдання:</i> підібрати мовленнєвий і дидактичний матеріал для логопедичної роботи з хворими, які страждають різними формами афазії (на вибір)	20	15
Всього годин		90	240

2.7. Контрольні завдання та запитання для самоперевірки

Тема 1. Заїкання

1. Розкрийте зміст понять заїкання, заїколог, заїкологія.
2. Поясніть роль дихальної та голосової функцій у виникненні заїкання.
3. Співставте особливості мовленнєвого та пізнавального, мовленнєвого та моторного розвитку дітей із заїканням
4. Розкрийте специфічні особливості особистості осіб із заїканням.
5. Здійсніть порівняльний аналіз невротичної та неврозоподібної форми заїкання.
6. Розкажіть, в чому проявляються особливості емоційного стану осіб із заїканням.
7. Розкрийте взаємозв'язок функціонально-мовленнєвих та соціоадаптаційних труднощів у осіб із заїканням
8. Поясніть в чому полягає відмінність корекційно-розвивальної роботи з особами з невротичним і неврозоподібним заїканням
9. Обґрунтуйте важливість проведення комплексного медико-психолого-педагогічного впливу при подоланні заїкання
10. Наведіть зразки ігор та вправ з виправлення різних форм заїкання, поясніть логіку власних міркувань

Тема 2. Загальний недорозвиток мовлення

1. Дайте сучасне визначення поняття загального недорозвитку мовлення
2. Зробіть історичний екскурс у процес вивчення ЗНМ у дітей, розкрийте якісні зміни логопедичного бачення
3. Презентуйте клінічний і психолого-педагогічний портрет дитини із ЗНМ
4. Зробіть порівняльний аналіз ЗНМ першого та другого, другого та третього рівнів мовленнєвого розвитку
5. Охарактеризуйте прояви ЗНМ у дітей різних вікових груп
6. Обґрунтуйте різноманітність контингенту логопедичних груп для дітей із ЗНМ
7. Поміркуйте, чому в зарубіжних дослідженнях відсутнє таке поняття як ЗНМ
8. Назвіть основні напрями логопсиходіагностики при ЗНМ
9. Доведіть необхідність різних аспектів логопедичної роботи при ЗНМ на різних вікових етапах і рівнях мовленнєвого розвитку дитини

10. Здійсніть порівняльний аналіз загального та нерізко вираженого недорозвитку мовлення

Тема 3. Затримка мовленнєвого розвитку

1. Розкрийте поняття затримки мовленнєвого розвитку у дітей
2. Назвіть найпоширеніші причини появи ЗМР у дітей раннього віку
3. Поясніть чому білінгвізм може бути причиною виникнення ЗМР у дітей
4. Розкрийте класифікацію ЗМР у дітей переддошкільного віку
5. Здійсніть диференційну діагностику різних видів ЗМР та ін. форм дизонтогенезу
6. Доведіть недоцільність інтенсивного раннього розвитку малюка
7. Назвіть відмінності затримки мовленнєвого розвитку та загального недорозвитку мовлення у дітей
8. Порівняйте етапи корекційної роботи при ЗМР і ЗНМ, зазначте схоже та відмінне
9. Розкрийте роль родинного виховання у подоланні та пропедевтиці ЗМР у дітей переддошкільного віку
10. Охарактеризуйте комплексний медико-педагогічний вплив на дитину раннього віку із ЗМР

Тема 4. Алалії

1. Дайте визначення поняття алалії.
2. Розкрийте зміст протиріч у вивченні алалії.
3. Визначте психологічні мовленнєві механізми, порушення яких спричиняє виникнення алалії.
4. Поясніть як недостатність міжаналізаторних зв'язків, відсутність або низька мотивація до комунікації впливають на психоемоційний стан дітей з алалією.
5. Охарактеризуйте психо-мовленнєву діяльність дітей з алалією, спираючись на вітчизняні наукові дослідження
6. Порівняйте практичні функції дітей з алалією та дизартрією
7. В чому проявляються специфічні труднощі в процесі навчання дітей з алалією? Як вони долаються?
8. Співставте особливості слухового сприймання при сенсорній алалії та порушеннях слуху.
9. Визначте специфічність завдань корекційної роботи з подолання сенсорної та моторної алалії.
10. Підготуйте підбірку ігор та вправ для розвитку мовленнєвої активності дітей з алалією. Покажіть можливості їх використання на різних етапах корекційної роботи.

Тема 5. Дизартрії

1. Розкрийте поняття дизартрії.
2. Назвіть основну класифікацію дизартрій
3. Охарактеризуйте відмінності у визначенні різних форм дизартрій, використовуючи відомості з вітчизняного та зарубіжного досвіду
4. Опишіть відмінності різних форм дизартрій
5. Складіть порівняльну таблицю різних форм дизартрій
6. Назвіть специфічні клінічні, рухові, неврологічні особливості дизартричних розладів
7. Охарактеризуйте основні етапи логопедичної роботи при дизартрії
8. Дайте визначення поняття диспраксії
9. Розкрийте методику подолання диспраксій у дітей і дорослих
10. Назвіть типи закладів, де відбувається робота з подолання дизартричних розладів у дітей і дорослих

Тема 6. Афазії

1. Дайте визначення понять афазії та афазіології.
2. Опишіть відмінність афазії у дорослих і дітей.

3. Визначте та назвіть характерні особливості порушення розуміння усного мовлення, читання і письма при акустико-гностичній сенсорній афазії.
4. Розкрийте первинно порушені передумови при акустико-мнестичній афазії.
5. Охарактеризуйте динамічну афазію.
6. Назвіть, у чому полягає специфіка семантичної, тотальної афазії.
7. Співставте аферентну та еферентну форми моторної афазії.
8. Розкрийте специфіку та основні положення змістового наповнення відновлювальної корекційно-педагогічної роботи при різних формах афазії.
9. Подумайте і назвіть при яких саме формах афазії писемне мовлення страждає найбільше.
10. Визначте основні завдання і принципи відновлювального навчання при різних формах афазії.

3. Форми контролю

Під час оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- а) усного контролю – індивідуальне, фронтальне опитування, бліц-опитування, співбесіда, виступ;
- б) письмового контролю – модульне письмове тестування, конспекти статей, практичні заняття, бліц-, експрес-, тестовий контроль Classroom;
- в) комп'ютерного контролю – презентації виступів і творчих проєктів;
- г) методи самоконтролю – самоаналіз, уміння оцінювати власні знання.

4. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

За роботу на семінарському та лабораторному занятті студенти денної форми навчання можуть отримати максимум **3 бали**.

Критерії оцінювання на семінарських заняттях (денна форма навчання):

3 бали: студент демонструє ґрунтовні знання матеріалу семінарського заняття в повному обсязі, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань семінару, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

2 бали: студент демонструє повні, систематичні знань з семінарського заняття, вміє вільно висловлює думку з проблемних питань семінару, самостійно аналізує події, явища, факти, однак при викладі матеріалу студент допускає несуттєві помилки.

1 бал: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу семінарського заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє логічно висловлюватися.

0 балів: студент не володіє знаннями з семінарського заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Критерії оцінювання лабораторних заняттях (денна форма навчання):

3 бали: студент демонструє високий рівень володіння матеріалом лабораторного заняття, самостійно і правильно застосовує знання, виконання завдань відзначається високим рівнем точності і відповідності вимогам.

2 бали: студент демонструє добрі знання матеріалу і вміє застосовувати їх на практиці. Виконання завдань є загалом правильним, але можуть траплятися деякі помилки або неточності.

2 бали: студент демонструє часткові вміння виконання завдань, завдання виконане не в повному обсязі або з окремими помилками.

1 бал: виконання завдань містить серйозні недоліки, відсутня логіка в процесі його виконання, що призводить до неповних або некоректних результатів.

0 балів: завдання не виконане.

За роботу на семінарському та лабораторному занятті студенти заочної форми навчання можуть отримати максимум **6 балів**.

Критерії оцінювання на семінарських заняттях (заочна форма навчання):

6 балів: студент демонструє глибокі, ґрунтовні знання матеріалу семінарського заняття, вміє чітко і логічно висловлюватися, виявляє високий рівень креативності та самостійності у розв'язанні проблемних питань, аналізі подій, явищ, фактів. Відповідь повна, системна, без помилок.

5 балів: студент демонструє хороші знання матеріалу, вміє аналізувати та критично осмислювати інформацію. Відповідь логічна і послідовна, однак допущено незначні помилки, які не впливають на загальне розуміння теми.

4 бали: студент демонструє достатнє знання матеріалу, вільно висловлює свою думку з основних питань, але допускає окремі несуттєві помилки. Виявляє розуміння основних концепцій, але недостатньо глибоко володіє матеріалом.

3 бали: студент володіє базовими знаннями матеріалу семінарського заняття, але не в повному обсязі. Допускає значні помилки або неповне розуміння матеріалу. Відповідь не завжди логічна, є труднощі з формулюванням власної думки.

2 бали: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу, має проблеми з розумінням основних понять і термінів, відповідає неповно або нелогічно. Знання охоплюють менше 50% необхідного обсягу.

1 бал: студент демонструє мінімальні знання матеріалу, не вміє логічно та зв'язно висловлюватися, відповідь поверхнева і фрагментарна, містить значні помилки.

0 балів: студент не володіє знаннями з матеріалу семінарського заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Критерії оцінювання лабораторних заняттях (заочна форма навчання):

6 балів: студент демонструє високий рівень володіння матеріалом лабораторного заняття. Студент самостійно і правильно застосовує знання, їх виконання відзначається високим рівнем точності і відповідності вимогам.

5 балів: студент добре володіє всіма аспектами завдання. При виконанні завдань можуть зустрічатися незначні недоліки, завдання виконано з високим рівнем самостійності і точності.

4 бали: студент демонструє добрі знання матеріалу і вміє застосовувати їх на практиці. Виконання завдань є загалом правильним, але можуть міститися деякі помилки або неточності.

3 бали: студент демонструє володіння базовими вміннями, завдання виконане не в повному обсязі або з окремими помилками.

2 бали: студент демонструє часткові вміння виконання завдань, робить суттєві помилки при виконанні.

1 бал: виконання завдань містить суттєві недоліки, відсутня логіка в процесі його виконання, що призводить до неповних або некоректних результатів.

0 балів: студент не володіє знаннями з лабораторного заняття, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Максимальна оцінка – 15 балів.

Повнота у розкритті теми – 5 балів.

Структурність викладу матеріалу – 5 балів.

Оригінальність на наповненість викладу матеріалу – 5 балів.

Штрафні бали

За відсутність на лекціях – мінус 2 бали.

За відсутність на практичних заняттях – мінус 2 бали.

Неготовність до практичного заняття – мінус 3 бали.

Пропущена з поважних причин робота може бути зданою протягом тижня без зняття штрафних балів.

Розподіл балів, які отримують студенти – 4 курс, 1 семестр (денна форма навчання)

<i>Змістовий модуль 1</i>				Підсумкове тестування	Сума
T1	T2	T3	CP		
18	18	24	15	25	100

Розподіл балів, які отримують студенти – 4 курс, 2 семестр (денна форма навчання)

<i>Змістовий модуль 2</i>				Екзамен	Сума
T4	T5	T6	CP		
24	24	12	15	25	100

Розподіл балів, які отримують студенти – 4 курс, 1 семестр (заочна форма навчання)

<i>Змістовий модуль 1</i>				Підсумкове тестування	Сума
T1	T2	T3	CP		
3	3	4	15	25	100

Розподіл балів, які отримують студенти – 4 курс, 2 семестр (заочна форма навчання)

<i>Змістовий модуль 2</i>				Екзамен	Сума
T4	T5	T6	CP		
3	4	3	15	25	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D		
60-64	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	

0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--	---

5. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету – проведення підсумкового контролю.

6. Рекомендована література

Основна

1. Данілавічюте Е. А. Стратегії визначення і подолання труднощів у навчальній діяльності дітей з дизартрією. *Освіта осіб з особливими потребами в умовах миру і війни* : матер. ІХ Міжнар. конгресу зі спец. педагогіки і психології. К. : ІСПП, 2023. С. 132-138

2. Манько Н. В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку : наук.-метод. посіб. К. : КНТ, 2008

3. Методичні рекомендації для інклюзивно-ресурсних центрів щодо визначення категорій (типології) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі [Навч. матеріал] (2021) / Прохоренко, Л. І., Ярмола, Н. А., Набоченко, О. О., Данілавічюте, Е. А., Мартинюк, З. С., Довгопола, К. С., Ільяна, В. М., Костенко, Т. М., Чеботарьова, О. В., Литовченко, С. В., Бабяк, О. О., Недозим, І. В., Блеч, Г. О., Трикоз, С. В., Гладченко, І. В., Трофименко, Л. І., Рібцун, Ю. В., Жук, В. В., Грибань, Г. В., Курінна, В. Р. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730995/>

4. Рібцун Ю. В. Психолого-педагогічна підтримка дітей п'ятого року життя із лексико-граматичними труднощами : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення / І. М. Брушневська, Ю. В. Рібцун. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 204 с.

5. Рібцун Ю. Заїкання: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі. К. : ФОП Цибульська В. О., 2023. 272 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738529/>

6. Рібцун Ю. В. Психомовленнєвий розвиток дітей раннього віку: теорія і практика. *Дошкільне виховання*. №1. 2024. С. 3-9. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739149>

7. Рібцун Ю. В. *Загальний недорозвиток мовлення у дошкільників: пропедевтика та корекція*. *Дошкільне виховання*. №3. 2024. С. 3-10. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740003>

8. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика дітей з особливими мовленнєвими потребами як передумова створення освітнього середовища. *Preschool and primary education in European integration and national dimensions* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 94-115. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736622>

9. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ : програмно-метод. комплекс. К. : Актуальна освіта, 2013.

10. Трофименко Л. І. Освітні труднощі в учнів початкових класів з алалією. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. №4(108). С. 58-68

11. Трофименко Л. І. Стратегії підтримки дітей з алалією в освітньому середовищі. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2024. №1(113). С. 41-65

12. Шеремет М. К., Стахова Л. Л., Кравцова І. В., Кравченко А. І. Організація корекційно-розвивальної роботи в групах для дітей із порушеннями мовлення (орієнтовне планування та методичні рекомендації). Суми : СумДПУ, 2014. 186 с.

Додаткова

1. Данілавичюте Е. А. Дизартрія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі. К. : ІСПП, 2023 (рукопис)
2. Калмикова Л. О. Перспективність і наступність в навчанні мови й розвитку мовлення дітей дошкільного й молодшого шкільного віку: психолінгвістичний і лінгво-методичний виміри. К. : Видавничий Дім «Слово», 2017. 448 с.
3. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М. К. Шеремет. К. : Знання, 2010. 293 с.
4. Логопедія : підр. / За ред. М. К. Шеремет. К.: Видавничий Дім «Слово». 2015. 672 с.
5. Мартиненко І. В. Комунікативний тренінг для дошкільників з порушеннями мовлення. К. : Літера ЛТД, 2019. 120 с. (серія «Інклюзивне навчання»)
6. Мартиненко І. В. Логопсихологія. К. : ДІА, 2016. 116 с.
7. Мартиненко І. В. Особливості комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку із системними порушеннями мовлення : моногр. К. : ДІА, 2016. 304 с.
8. Малярчук А. Я. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів. К. : Літера ЛТД, 2008. 336 с.
9. Марченко І. С. Спеціальна методика початкового навчання української мови (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. 288 с.
10. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / М. А. Порошенко, А. А. Колупаєва, М. В. Ярошук, О. М. Таранченко, Л. І. Прохоренко, І. М. Гудим, О. Ф. Федоренко, Е. А. Данілавичюте, Ю. В. Рібцун, А. Ю. Мельник, О. В. Воробей, Г. О. Ярова, Ю. В. Заруденко, М. О. Болкун, В. Є. Новосад, О. О. Макарук, Л. А. Самойленко. К. : Всеукраїнська благодійна організація «Благодійний фонд Порошенка», 2018. 252 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713131/>
11. Рібцун Ю. В. Дошкільники з моторною алалією: логопсиходіагностичне вивчення основних мисленнєвих операцій. *Věda a perspektivy*. № 8(27). 2023. Р. 99-111. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736464>
12. Рібцун Ю. В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-метод. комплекс. К. : Освіта України, 2011. 294 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738735/>
13. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностика перцептивних процесів дошкільників з функціонально-мовленнєвими труднощами. *Contemporary problems of pedagogy amidst the European integration of educational environment: theory and practice* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. Р. 351-372. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737296>
14. Рібцун Ю. В. Логоритміка як засіб діагностики заїкання у дітей дошкільного віку / Ю. В. Рібцун, О. Є. Майчук. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2024. №1. С. 34-43. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740528>
15. Рібцун Ю. В. Логопсиходіагностичне вивчення уваги дошкільників з моторною алалією. *Débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique* : collection de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» avec des matériaux de la V conférence scientifique et pratique internationale, Paris, 21 juillet 2023. Paris-Vinnytsia: La Fedeltà & Plateforme scientifique européenne. Р. 144-147. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736183>
16. Рібцун Ю. Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики та активізації пізнавального розвитку молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення (розділ VI). *Психолінгвістичні дидактичні технології діагностики і подолання мовленнєвих порушень у молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення* : навч.-метод. посіб. / Е. Данілавичюте, Л. Трофименко, В. Ільяна, Ю. Рібцун, З. Мартинюк, Г. Грибань. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. С. 698-846. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730619>
17. Рібцун Ю. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни. К. : ФОП Цибульська В. О., 2023. 132 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739023/>

18. Рібцун Ю. В. Учні початкових класів із тяжкими порушеннями мовлення: навчання та розвиток : навч.-метод. посіб. Львів : Світ, 2020. 268 с.
19. Савицький А. Корекція мовленнєво-рухової діяльності дошкільників з дитячою афазією : дис. Ін-т спец. педаг. АПН України, 2009. 225 с.
20. Соботович Є. Ф. Вибрані праці з логопедії / Укл. В. В. Тищенко, Є. Ю. Линдіна. К. : «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
21. Соботович Є. Ф. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей та шляхи їх корекції. К. : ІСДО, 1995. 204 с.
22. Соботович Є. Ф. Формування правильного мовлення у дітей з моторною алалією. К. : КДПШ ім. О. М. Горького, 1981. 149 с.
23. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному класі : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Колупасової А. А. К. : «А.С.К.», 2012. 124 с.
24. Тарасун В. Морфофункціональна готовність дітей з особливостями у розвитку до шкільного навчання: діагностика і формування : моногр. К. : Вид-во НПУ Драгоманова, 2008. 299 с.
25. Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ : програмно-метод. комплекс. К. : Актуальна освіта, 2009.
26. Трофименко Л. І. Алалія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі. К. : ІСПП, 2023 (рукопис)
27. Brushnevskaya, I., Ribtsun, J., Stasiuk, L., Iliina, N., Vasylehko, I., & Kolodiazhna, V. Psycholinguistic Preconditions of Speech Formation of Children with General Speech Retardation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2021. 12(4). P. 263-277. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729330/>
28. Marchuk, O., Holiiad, I., Boiko, V., Ribtsun, Y., Bogdan, Z., & Lukashenko, K. (2024). Holistic Education: the Unity of the Intellectual and Emotional Sphere. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 16(2), 666-677. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/741224>
29. Ribtsun Y., Bielova O., Korolenko V., Bolotnykova T., Govorun O., Myttseva O. Personality Development in the Paradigm of Current Neuropedagogy. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. Volume 14, Issue 4, December 2023. P. 388-403. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/738458>
30. Vasyliieva N., Kulesha-Liubinets M., Trubaieva K., Dub M., Ribtsun Y. & Ivantsev N. Speech Therapy as a Component of Comprehensive Rehabilitation of Patients with Acute Impairment of Cerebral Circulation. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 2022. 13(3), P. 181-194. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732004>